

Лисичка-черничка

Іван Франко

Казка

Важко було Лисичці хліба добувати. Постарілася вже, послабла, а їсти хочеться. От вона вдалася на хитрощі. Забігла десь у комин, обмазалася сажею та й ходить по лісі, голову звисивши, важко зітхаючи, чотки перебираючи. Звірі зразу боялися; почали тікати від неї, та вона масненько вговорювала їх:

— Бог з вами, дітоньки! Куди се ви? Мене боїтеся? Ні, не бійтеся, мої голуб'ята. Бачите, я черничкою зробилася, богу служу, постом тіло морю, поклони б'ю, на прощу до святого місця збираюся.

Почув се Півень. Дуже його зворушила Лисиччина побожність, та й каже до неї:

— Лисичко, божя черничко, возьми мене з собою на прощу.

— Добре, Півнику. Та що ти будеш пішки йти? Сідай на мій хребет. Багато я з твого роду душ загубила, нехай хоч сю покуту за се прийму, може, мені бог гріхи дарує.

Сів Півень Лисичці на хребет, везеться. Аж здивають Голуба.

— Куди ви, люди божі? — питає їх Голуб.

— На прощу до святого місця.

— Возьміть і мене з собою.

— Добре, Голубчику! — мовить Лисиця. — Сідай і ти на мій хребет обік Півня, там і для тебе буде місце.

Сів Голуб, їдуть. Аж ось зустрічається їм Селезень (Качур).

— На добрий день, люди божі! А куди се вас бог провадить?

— На прощу до святого місця.

— Возьміть і мене з собою.

— Добре, синку! — мовить Лисиця. — Сідай на мій хребет. Там ще і для тебе найдеться місце.

Ішли вони, йшли, аж дійшли до широкої ріки. Прийшлося їм тут ніч ночувати, ще й день спочивати, порома дождати. От Лисичка й мовить:

— Слухайте, мої дітоньки! Ось перед нами вода глибока, дорога далека. Бог знає, чи дійдемо до цілі, чи вернемо живі. Треба вам, дітоньки, висповідатися і покуту відбути, а як у кожного буде чисте сумління, то й дорога не така страшна буде.

— Добре. Ходімо шукати попа.

— А коли добре, — мовила Лисичка, — то нащо вам попа шукати? Адже ж я черничка, духовна особа така сама, як і піп. Ходіть лишень одно за одним за мною в отсю нору, я вас висповідую.

Знайшла Лисичка нору під каменем, влізла до неї, мов до сповідальниці, та й кличе Півня:

— Ну, Півнику, дитино моя, ходи сюди ближче, признавайся, чим ти бога образив?

— Не знаю, Лисичко. Здається, нічого злого не зробив.

— Ой ти, грішнику, грішнику! — скрикнула Лисичка. — А хіба ж то не гріх, що ти до світа пієш і людям спати не даєш? А то хіба не гріх, що ти пієш удруге геть перед світом, а подорожні думають, що вже світає, рушають у дорогу і попадаються в руки розбійникам? Адже се тяжкі гріхи, і за них тільки одна може бути покута — смерть!

І Лисичка вхопила Півника, заволокла його до нори, загризла на смерть і з'їла. А потім, облизавшись і дібравши покірнього голоска, вистромила головку з нори і кликнула:

— А тепер ти, моє Голуб'ятко! Підійди ближче, на тебе черга признатися до всіх гріхів.

— Які ж там у мене гріхи, Лисичко-черничко?

— Ой небоже! — скрикнула Лисиця. — Невже ж се не гріх, коли ти по полю літаєш і зерно з поля свіжопосіяне видзьобуєш, і пшеницю з колосся п'єш? Се такий страшний гріх, що його тільки смертю можна спокутувати як слід.

І заким іще Голуб отямився, вже Лисиця вхопила його за головку, загризла і затигла до своєї нори. А потім, вихиливши голову, кличе Селезня.

— Ходи й ти, небоже, сповідатися!

— Та чого мені сповідатися? — відмовляє Селезень. — Хіба я чим бога прогнівив?

— Ой синку, синку, не говори так! — побожно зітхаючи, мовила Лисиця. — Наблизися тільки сюди до мене, я тобі повім, який у тебе гріх на душі

— Ну, кажи, я й відси чую, — мовив обережний Селезень.

— Страшний гріх! Адже ж се ти у короля корону вкрав і собі на голову настромив! Поглянь лише в дзеркало, як у тебе вся голова вилискується!

— Неправда, Лисичко. Не вкрав я королівської корони! Се ти сама вкрала її.

— Я? — скрикнула Лисичка. — Як ти можеш се говорити?

— Бо у мене свідки є, — мовив Селезень. — Ось зажди лишень тут, я їх зараз приведу.

Лисичка думала, що Селезень приведе їй качок, гусей або інших своїх свояків, і почала скубти Голуба, з'їла його й жде в своїй норі.

Тим часом Селезень іде дорогою, аж назустріч йому стрілець. Уже намірився, вже курок відвів, щоби вбити Селезня, та сей крикнув до нього:

— Стрільче, стій, не вбивай мене! Ходи за мною, я тобі покажу Лисиччину нору і ще й саму Лисицю викличу.

Зібрався стрілець, пішов за Селезнем, засів у корчах і навів стрільбу просто на вхід нори. А Селезень наблизився до нори та й кричить:

— Лисичко, Лисичко, виходи!

— А що там? — питає Лисичка зсередини.

— Се я, Селезень, прийшов і свідків привів.

— Ходи з ними до хати.

— Ні, Лисичко, вони не хочуть до твоєї хати, бо їм там затісно буде.

— Хіба їх так багато?

— Ні, Лисичко! Та що там балакати! Вийди, то сама побачиш!

Ледве Лисичка вихилила голову з нори, аж тут рушниця грим! Ударило Лисиці мов горючим полум'ям у очі. Тільки й могла, що скрикнути на Селезня:

— А куций день! А чорна година на тебе і на твоїх свідків!

Се були її остатні слова.